

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 970523/20

בבית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה שפירא

המערער: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד רפאל שטוב)

נגד

המשיבה: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד דוד הלפר)

הנדון: זכות זוכה בדין שלא לעכב את זכייתו ללא תלות במצבו הכלכלי; הילוך אימים על עד

החלטה

לפנינו בקשת המערער הכוללת כמה בקשות שונות שיובאו להלן (בתמצית) ובצידן הוראות בעניינן:

1. המערער מודיע (ומצרף אסמכתה) על הפקדת הערובה כנדרש.

יצוין שבבקשה עצמה וכך גם באסמכתה לה לא צוין שמו של המפקיד (באסמכתה מצוין מספר מזהה בלבד, מספר שאיננו יודעים מי בעליו). כזכור התרתי הפקדת ערבות ג' אך בהעדר פרטי המפקיד ייתכן שייווצר קושי בהחזר ההפקדה אם לא נחייב את המערער בהוצאות ונקבע כי יש להשיבה. חסר זה יצטרך להיות מושלם באמצעות זיהויו של המפקיד באמצעות מסמך מזהה התואם לאמור בפרטי ההפקדה, אך עוד חזון למועד.

עוד יצוין כי בניגוד להנחיות לא צוין במסמך שהוגש התיק שלשם הערובה לו הופקד הסכום האמור, חסר הבולט ומשמעותי ביותר כשההפקדה אינה של בעל הדין עצמו ומשניתן לחשוב או לחשוש כי מדובר בהפקדה שנועדה לשמש ערובה בתיק אחר ולצורך מתדיין אחר, או כי האסמכתה בעניינה תוגש שוב בתיק אחר תוך הונאת בית הדין.

לפנים משורת הדין, מאחר שהמעשה כבר נעשה ומאחר שהנסיבות – לרבות הסכום המדויק וכו' – אינן כאלה שהחשש האמור רב, נקבל את הודעת המערער כי הסכום הופקד כערובה לתיק דנן. אך להבא נדרוש הקפדה על ההוראות.

2. המערער מאזכר בקשה קודמת שלו לחקור את המשיבה ולזמן עד לעניין טענות הקיזוז או טענות אחרות הנוגעות לכספים המעוקלים.

נבהיר: בבקשה הקודמת שאליה מציין המערער לא נכללה בקשה קונקרטית לזימון עד מסוים אלא אמירה כללית כי זכותו לחקור את המשיבה ולהביא עדים. משכך לא היה מקום ליתן החלטה אופרטיבית בעניינה של אותה בקשה.

גם הבקשה הנוכחית אינה מפרטת את מי מבקש המערער לזמן לעדות ומה הוא מבקש להוכיח באמצעות עדותו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

נוסיף ונאמר כי עד כה גם הטענות שנטענו בכתבי בית דין של הצדדים בהקשר זה הן בעיקר טענות שהדרך לעמוד על אמיתתן היא לכאורה בעיקר באמצעות בחינת המסמכים הנוגעים לחובות ההדדיים המוסכמים או הנטענים.

משכך אין מקום בשלב זה להורות על העדת עד בעניין זה בכלל וודאי שלא על זימונו לדיון הקרוב – והדברים אמורים במשנה תוקף נוכח בקשתו של המערער עצמו, שבה נעסוק להלן, כי בדיון זה כלל לא תידון טענת הקיזוזים תחילה, ורק אם יאפשר זאת הזמן תידון טענה זו בהמשכו של הדיון. לאחר שנשמע את טענות הצדדים בעניין וככל שיתגלעו מחלוקות עובדתיות הנצרכות להכרעה בשאלת גביית ההוצאות או קיזוזן ושעדותו של עד זה או אחר עשויה לשפוך עליהן אור יהיה מקום לאפשר לצדדים – שניהם – להביא את עדיהם, אם ישנם כאלה.

הוא הדין והוא הטעם לעניין חקירות הצדדים עצמם על גרסאותיהם – חקירת על גרסאות נצרכת ואפשרית לאחר שבית הדין שומע את הגרסאות עצמן, נוכח במחלוקות עובדתיות הנוגעות להן וסבור כי למחלוקות אלה השלכה אפשרית על התוצאה.

3. המערער מבקש כי בפתח הדיון ידון הנושא העיקרי, ואנו מסכימים כי הוא העיקרי, עניין של הקטינות, ורק לאחר מכן ובמגבלות הזמן עניינן של הוצאות המשפט שנפסקו וטענות הקיזוז וכו' שבעניינן.

במישור העקרוני סבור גם בית הדין כי עניינן של הקטינות זכאי לקדימות. עם זאת אין אנו מוצאים מקום לקבוע עתה את סדר הדיון. לא מן הנמנע שנבקש לשמוע תחילה את עיקרי הטענות בקצרה בנושא הכספי מתוך הנחה שנושא הקטינות עשוי להיות טעון יותר ולהקשות על דיון בנושא הכספי לאחריו ומתוך הנחה שבנושא הכספי שלפנינו עשויות הטענות עצמן להיות קצרות יותר ולאחר שמיעתן נזדקק רק להחליט על בחינת מסמכים בעניינן לאחר הדיון – וכבר אמרנו כי אם נחליט על שמיעת עדויות בעניין לא יישמעו אלה באותו דיון – וייותר עדיין די זמן לדיון בנושא העיקרי ללא שינוף בעורפנו הצורך לדון גם בנושא הכספי.

עוד נאמר כי למרות חשיבותו העליונה של עניינן של הקטינות אי אפשר גם לקבוע בהחלט את החובה להקדימו משום שמצבה הכלכלי של המשיבה שפיר, לטענת המערער. בין שמצבה הכלכלי של המשיבה שפיר ובין שאינו שפיר זכותה לגבות את שנפסק לזכותה ואין כל זכות או הצדקה לעכב את התשלום שנפסק שלא מתוך הכרח. למערער טענות קיזוז ואולי טענות נוספות המצריכות בחינה ושמתן יש אולי מקום לעכב את הגבייה עד לבירורן, ולפחות עד לבחינתן הראשונית בדרך שתאפשר לנו לקבוע אם יש בהן דבר או שטענות של תוהו הן. אך אין הוא יכול לדרוש לעכב גם את הבירור עצמו ולמנוע מהמשיבה, ללא בירור, את שהיא זכאית לו על פי דין ושעה שיש חזקת חיוב בעניינו – ובמובן זה יש עדיפות לעניין זה שבו כבר יש פסיקה וחזקת חיוב ומימושן מעוכב לעומת עניין הקטינות שבו הפסיקה הקיימת מקוימת לכאורה אלא שהמערער מבקש לשנותה, אין חזקה התומכת בטענותיו, ולהפך: עליו הראיה.

דין תורה, ומהמערער כבן תורה מצופה שיבין זאת, מבחין בין דין ובין צדקה ולפנים משורת הדין. המשיבה אינה מבקשת לקבל כספים בחסד, שלו כך היה – היה אפשר לומר כי אינה זכאית לו כיוון שאמידה היא (לשיטת המערער) או כי אפשר לדחותו, אלא את שנפסק לזכותה בדין, ולעניינו אין נפקות במצבה הכלכלי.

4. לאחר מכן מאזכר המערער בקשה קודמת שלו שבה הלין על בקשה שהגישה המשיבה לבית המשפט בהליך שבו זומנה לעדות שבגדרה לשיטתו השמיצה אותו תוך שימוש בחומרים מתיק בית הדין ותוך הפרת החיסיון. המערער מלין כי לא ניתנה עדיין החלטה בבקשה זו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

דינה של הבקשה האמורה להידחות. זכותה של עדה שזומנה לדיון להגיש בקשה כדוגמת זו שהגישה המשיבה לבית המשפט. עיון בבקשה אינו מלמד כי הושמץ בה המערער בדברי שקר ולכל היותר אפשר לומר כי חלק מהאמור בה הוא בגדר טענות, סברות של המשיבה או פרשנות – למעשה נראה שחלק גדול ואולי רוב הדברים הם אף דברים שאכן עולים במפורש ולמצער במשתמע מהחלטות בית הדין ותואמים גם להתרשמותו הכללית, ואף לו לא היו כאלה זכותה של המשיבה לטעון להם או לבקש בקשות בגינם בבית המשפט. אם סבר המערער כי המשיבה הטעתה את בית המשפט וכי הטעייה זו פגעה בו במסגרת ההליך בבית המשפט היה עליו לפנות בעניין לבית המשפט.

בגדרה של בקשה זו הייתה רשאית המשיבה להסתייע בהחלטות ומסמכי בית הדין הגלויים לה כדין ומסורים בידיה בהיותה צד בהליך. טענתו של המערער כי בית הדין התיר את העיון בתיק רק לפרקליטות המדינה חסרת כל שחר. פרקליטות המדינה אינה צד בתיק בית הדין ועל כן נזקקה להיתר לעיון בו. המשיבה היא צד בתיק ואינה נזקקת להיתר לעיון בו. אין זאת אומרת כי רשאי כל צד לפרסם ברבים חומרים מתוך תיקי בית הדין החסויים, כמובן, אלא שהגשת מסמכים לערכאה שיפוטית אחרת לצורך ההליך המתקיים בה, ובפרט כשגם הוא הליך חסוי, אינה בגדר פרסום שכזה כפי שנקבע בהחלטות שיפוטיות גם בענייננו (לרבות בבית דין קמא) ובפסיקות בג"ץ.

הדברים אמורים הן לעניין בקשתה של המשיבה והן – וקל וחומר – לעניין עדותה בבית המשפט שבה חייבת הייתה להעיד את הידוע לה (וככל שסבור המערער כי העידה שקר בבית המשפט – אין בית הדין הכתובת לבירור טענה זו).

הניסיון לטעון כי יש לסכור את פיו של עד בהליכים משפטיים, ולא כל שכן תביעת המערער כי נורה למשיבה לפצותו בגין עדותה – פסולים הם מכול וכול, ויתר על כן: אפשר שעולים הם כדי ניסיון ליירא את המשיבה או את אחרים מלהעיד נגד המערער בהליכים אחרים (ומכתבי בית הדין אנו למדים כי המערער מנהל, ניהל או איים לנהל בעבר, לכאורה, הליכים נגד מגוון גורמים כמו גם נגד המשיבה בערכאות השונות) – דבר שהוא בגדר עבירה פלילית על פי חוק העונשין.

נוסיף ונעיר כי לו היה הצדק עם המערער היה אף הוא אסור בהגשת חומרים מתיק בית המשפט החסוי לתיק דנן, כפי שעשה אף בבקשתו זו עצמה.

בשולי הדברים נעיר גם על טענת המערער לגזרה שווה בין דרישתנו ממנו לחדול מניצול ההליכים שלפנינו להכפשת המשיבה בדברים שאינם ממין העניין לבין דרישה כזו הצריכה להיות מופנית גם אליה בנוגע להכפשתו שלו:

הכפשה שאינה ממין העניין פסולה מכול וכול (וראה להלן) אך אין אנו יכולים לקבוע כי טענות המשיבה בבית המשפט לא היו ממין העניין דהתם, קביעות אלה ונגזרותיהן אמורות להיקבע אם בכלל על ידי בית המשפט, להתרשמותנו מכל מקום אפשר להבין את הרלוונטיות של טענות המשיבה לבקשה שהגישה לבית המשפט. הערתי כבר בעבר באחת ההחלטות בעניינם של הצדדים על חוסר הסימטריה בין טענות, ולו חמורות, הנוגעות לעניין לבין טענות שאינן נוגעות לו ושכל מטרתן היא פגיעה בצד שכנגד.

5. לבסוף מלין המערער על המשיבה שלדבריו ניסתה להשמיץ אותו ולהטעות את בית הדין בכותבה בבקשה מי"ט באב (9.8) כי הגיש לבית הדין האזורי בקשה לעיכוב יציאה נגד הקטינות "אמש" ובה כתב על התפתחויות שהיו "לאחרונה" בבית דיננו, בעוד למעשה כתב את הבקשה סמוך להתפתחויות האחרונות שכן היו והן הקדמת מועד הדיון בערעורו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עיון בדברים מלמד שהמשיבה אכן לא דייקה בדבריה, אלא שיתכן שגם המערער אינו מדייק ומבכר לערפל ועל כל פנים ליצור מצג שאינו מדויק כדי לגנות את המשיבה. ובמה דברים אמורים?

בקשתו של המשיב לעיכוב היציאה הוגשה לבית הדין האזורי בז' באב (28.7), שנים-עשר יום טרם הבקשה שהוגשה לבית דינו ולא ערב לפניו, במוצאי שבת י"ח באב (8.8) – אור לי"ט באב. אך זאת גם שלא בסמוך להחלטה על הקדמת המועד לדיון ככל שיתאפשר הדבר, החלטה שהתקבלה ביום כ"ז בסיוון התש"ף (19.6.2020) ולזימון שנופק בעקבותיה בא' בתמוז (23.6). אכן המערער מתרץ קושיה זו ומבאר כי בקשתו אומנם הוגשה לבית הדין מאוחר אך נכתבה סמוך להחלטה האמורה שעליה הייתה מוסבת האמירה בדבר "התפתחות שאירעו לאחרונה", אלא ששלח אותה לבית הדין מאוחר יותר והיא הוחזרה אליו בשל חוסר בטפסים מתאימים ונשלחה שוב במועד דלעיל.

אין אנו אומרים כי הסבר זה בלתי אפשרי, אך מובן כי אין גם כל ראייה כי אמת הוא, ועל כן ייתכן כי גם המערער אינו מדייק כאמור ומערפל זאת באמצעות ההסבר האמור. על כל פנים גם אם נקבל הסבר זה במלואו ברי כי המשיבה שלא נחשפה לבקשה הראשונה שהוחזרה ולמועד כתיבתה וכו', כמובן, אין לה לפניו אלא את עובדת הגשת הבקשה זמן ניכר לאחר ההחלטה האמורה, וברי כי לא יכולה הייתה לשער כי "ההתפתחות שאירעה לאחרונה" היא התפתחות שהייתה למעלה מחודש קודם לבקשת המערער (ובמושגי תיק זה שבו מוגשות בקשות ותגובות בקצב מסחרר אי אפשר לכנות זאת "לאחרונה").

אכן לא היה צידוק להגזים בתיאור הדברים ולכתוב "אמש" על שאירע תריסר ימים קודם לבקשתה, ושמה גם היא תתרץ ותאמר כי כתבה את הבקשה מוקדם משהגישתה... מכל מקום משיכולה הייתה המשיבה להניח שהבקשה נכתבה בסמוך להגשתה אי אפשר להאשימה כי דבריה היו, מעיקרם, ניסיון להטעות ולהשמיץ. אכן הגזימה והקצינה באמירה "אמש" וכמותה הגזים והקציני המערער בהצגת ההקצינה והגוזמה.

חבל כי שני הצדדים בחרים לעסוק בזוטי דברים ובהאשמות שנראות המתאימות יותר לפעוטות.

ועם זאת נאמר כי בהמשך לאמור הלין המערער על כי בבקשה האמורה שרכבה המשיבה דברים בנוגע ליחס המערער לבנותיו ורצונו או אירצונו בקשר עימן, תשלום המזונות וכו', דברים שאינם ממין העניין – שהוא אגב מתווכח עימם לגופם ולא כאן המקום לעסוק בהם, בפרט מאחר שחלקם אכן עומדים לביורר בהליך שלפנינו והצדדים עוד יטענו בעניינם את טענותיהם – ודומה כי בכך הצדק עימו. כשם שנדרש ממנו שלא להכפיש את המשיבה בדברים שאינם נוגעים להליך, כך מצופה גם ממנה שלא לעסוק בהכפשתו במסגרת בקשה ממין זה בדברים שאינם נוגעים לה, גם אם לגביהם אכן יש להם נגיעה להליך עצמו.

הוראות נוספות

החלטה זו מותרת בפרסום בהשמטת פרטיהם המזהים של הצדדים.

ניתן ביום כ"א באב התש"ף (11.8.2020).

הרב שלמה שפירא

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה